Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 1. Dnia 8. Stycznia 1881. VIII. rocznik.

Okólnik

Patrona Związku stowarzyszeń w sprawie wyboru lustratorów okręgowych.

Ogólne Zgromadzenie delegatów Związku stowarzyszeń uchwaliło dnia 1. listopada b. r. zaprowadzenie lustratorów okręgowych, których wybiérają na lat trzy stowarzyszenia dotyczącego okręgu, nadséłając swoje głosy pisemnie do Wydziału Związku.

Wykonując tę uchwałę, uchwalił Wydział Związku na posiedzeniu, dnia 8. listopada 1880. r. odbytém, wezwać Towarzystwa do wyboru lustratorów na okręgi następujące:

1. okręg sądu krajowego w Krakowie, obejmujący W. księstwo Krakowskie i były obwód Wadowicki;
2. okręg sądu obwodowego w Nowym Sączu;
3. okręg sądu obwodowego w Tarnowie;
4. połączony okręg sądów obwodowych w Przemyślu i Rzeszowie;
5. okręg sądu krajowego Lwowskiego, do którego przyłącza się Towarzystwa zaliczkowe w Bóbrce i Glinianach;
6. okręg sądu obwodowego w Samborze z wyłączeniem Towarzystwa zaliczkowego w Kałuszu, które się przyłącza do Stanisławowskiego okręgu;
7. połączony okręg sądów obwodowych w Stanisławowie i Kołomyi, do którego przyłącza się także powiat Kałuski;
8. połączony okręg sądów obwodowych w Tarnopolu i Złoczowie.

Upraszam zatém Szanowną Dyrekcyą, aby zechciała wziąć udział w wyborze delegata na okręg dotyczący i nadesłać swoje votum do 20. stycznia 1881.

We Lwowie, dnia 10. grudnia 1880.

Patron Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospod.

Dr. Tadeusz Skałkowski.

Wykaz

deklarowanych i wpłaconych udziałów do projektowanego Związkowego Zakładu eskontowego.

	deklarowało kwotę:	wpłaciło kwotę:
1. Tow. zalicz. we Lwowie	3000	300 zł.
2. „ „ w Łańcucie . . .	3000	900 „
3. „ „ w Limanowéj . . .	3000	1200 „
4. „ „ w Nowym Sączu .	1500	1500 „
5. „ „ w Samborze . . .	900	— „
6. „ „ w Glinianach . . .	300	300 „
7. „ „ w Makowie . . .	300	300 „
8. „ „ w Białéj (wzaj. pom.)	600	— „
9. „ „ w Oświęcimie . .	300	300 „
10. „ „ w Wykotach . . .	300	300 „
11. „ „ w Podgórzu . . .	300	— „
12. „ „ w Birczy	300	— „
13. „ „ w Bołszowcach . .	300	— „
14. „ „ w Tłumaczu . . .	300	— „
15. „ „ w Kańczudze . . .	3000	— „
16. Tow. produk. krawców w Cieszynie	300	— „
razem .	17700	5100 zł.

Oświadczyły także zamiar przystąpienia towarzystwa zaliczkowe: w Dąbrowie i Drohobyczu, lecz nie zdeklarowały ilości udziałów.

Odmownie odpowiadziały towarzystwa zaliczkowe w Starym Sączu, w Tyśmienicy i Dobromilu.

Podając ten wykaz do powszechnéj wiadomości, upraszam zarazem te stowarzyszenia, które dotychczas nie odpowiedziały na dotyczący okólnik, aby raczyły deklaracye nadesłać z możliwym pospiechem.

We Lwowie, dnia 8. stycznia 1881.

Dr. Tadeusz Skałkowski.

Okólnik

Patrona Związku stowarzyszeń w sprawie podatkowej.

Ustawa z dnia 27. grudnia 1880. o opodatkowaniu stowarzyszeń zaliczkowych, zarobkowych i gospodarczych jest obowiązującą także co do wymiaru podatków za rok 1880.

Ponieważ wielu stowarzyszeniom został już wymierzony podatek według dawniejszych przepisów, przeto zwracam uwagę, iż należy odnośnie do postanowień powołanéj ustawy:

udać się do władz finansowych o odpisanie podatku zarobkowego za rok 1880., lub o zwrot tegoż, jeżeli już został zapłacony;

przedłożyć fasye dochodów, podlegających opodatkowaniu według ustawy z d. 27. grudnia 1880. z prośbą o wymiar podatku dochodowego, zgodny z tą ustawą.

Wreszcie nadmieniam, iż na każde wezwanie stowarzyszeń, do Związku należących, gotów jestem udzielić szczegółowych informacyi, lub przesłać wzory dotyczących podań i fasyi.

We Lwowie, dnia 8. stycznia 1881.

Dr. Tadeusz Skałkowski.

Nowa ustawa podatkowa dla stowarzyszeń.

Dnia 16. grudnia 1880. uchwaliła Izby deputowanych Rady Państwa zmienioną w Izbie Panów ustawę podatkową.

Dziennik praw Państwa LI. z 30. grudnia 1880. ogłasza tekst sankcyonowanéj, a zatém już obowiązującéj

Ustawy

z dnia 27. grudnia 1880. w sprawie zmian w ustawach i przepisach o podatku zarobkowym i dochodowym w zastosowaniu ich do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych i kas zaliczkowych.

(Dz. pr. p. nr. 151.)

Za zgodą obu Izb Mojéj Rady Państwa, postanawiam co następuje:

§. 1.

Postanowienia niniejszéj ustawy mają mieć zastósowanie:

1. do stowarzyszeń zarejestrowanych na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873. (Nr. 70. D. p. p) i innych na zasadzie pomocy własnéj opartych, niezarejestrowanych, samoistnych stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych (towarzystwa zaliczkowe i kredytowe, spożywcze, surowcowe, magazynowe, budownicze, rękodzielnicze i t. p.), które w myśl statutu swego czynności swoje tylko do własnych ograniczają członków, chociażby od nieczłonków pożyczki zaciągały lub towary kupowały;

2. do utworzonych na podstawie osobnych ustaw krajowych, a z funduszów kontrybucyjnych i podatkowych powstałych kas zaliczkowych;

3. do kas zaliczkowych gminnych.

§. 2.

I.

Liczebną podstawę wymiaru podatku dochodowego stanowi czysty zysk przedsiębiorstwa, obliczony według postanowień niniejszéj ustawy, a pochodzący z roku poprzedzającego rok opodatkować się mający.

Czysty zysk tworzą nadwyżki bilansowe, które jako procenta, dywidendy, tantiemy, albo pod jakąkolwiekbądź nazwą do podziału przychodzą, do funduszu rezerwowego wliczone, albo na rachunek roku przyszłego przeniesione zostaną.

Nadto, podstawę opodatkowania stanowić mają te kwoty, które nie będąc jako nadwyżki bilansowe wykazane, przecież z dochodu rocznego użyte zostaną do wyraźnie w poprzednim ustępie wymienionych lub następnych, poniżéj wyszczególnionych celów:

a) do zwiększenia kapitału obrotowego w przedsiębiorstwo włożonego;

b) do zwrotu kapitałów, zahypotekowanych i innych kapitałów — z zysków, w bilansie niewykazanych;

c) do oprocentowania kapitałów na realnościach przedsiębiorstwa zahypotekowanych;

d) do zapisów, darowizn i innych wydatków, które ani przez prowadzenie interesu spowodowane nie zostały, ani téż dla istniejących już dobroczynnych zakładów przeznaczone nie będą;

e) do zapłacenia podatku dochodowego na podstawie niniejszéj ustawy.

Straty powstałe w ciągu roku, a przeniesione na rok następny mogą być tylko w tymże roku, ale nie w następnych z dochodu potrącane.

II.

Do opodatkowania nie należy w szczególności wciągać, względnie od zysków bilansowych potrącać wypada:

a) przeniesione z roku poprzedniego zyski bilansowe;

b) dochód z przedmiotów, podlegających podatkowi gruntowemu lub domowemu, po strąceniu wydatków poczynionych na rzecz tych przedmiotów;

c) stałe płace i remuneracye, które otrzymują członkowie stowarzyszenia, Dyrekcyi i Rady nadzorczéj za niesione stowarzyszeniu usługi;

d) procenta od obcych kapitałów, użytkowanych w przedsiębiorstwie (z wyjątkiem w alnei 3. *c)* wymienionych);

e) te części dochodu, które się odpisuje tytułem zużycia inwentarza, albo materyału obrotowego, albo na

straty i ubytek zapasów obrotowych, albo które nareszcie użyte będą do utworzenia osobnych funduszów (umorzenia, amortyzacyjne, specyalne rezerwy strat i t. p.).

Opodatkowanie tych funduszów ma wtedy dopiéro nastąpić, skoro i o ile takowe użyte zostaną na cele w alineach 2. i 3. wymienione, jednakowoż rozdziału kapitału wkładowego przy rozwiązaniu stowarzyszenia pod tém nigdy rozumiéć nie można.

Koszta z powyższych funduszów poniesione, nie powinne do obrotu ogólnego być wliczone.

Na wypadek osobnego oprocentowania tych funduszów, należy uzyskane stąd dochód, o ile takowy na pokrycie wydatków, z tychże funduszów wynikających, użytym nie zostanie, w rachunek roczny wciągnąć;

f) u kas w §. 1. alinea 2. wymienionych odsetki od czynnych kapitałów hypotecznych.

Jeżeli nie ma nadwyżek bilansowych, należy uwzględnić tylko wymienione w alinei 3. kwoty po odliczeniu poborów, do strącania przeznaczonych i salda strat.

§. 3.

Wymienione w §. 1. stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze tudzież kasy zaliczkowe nie podlegają dopóty podatkowi dochodowemu, dopóki podług postanowień §. 2. uzyskany czysty zysk 300 zł. nie przenosi.

Te zaś, których czysty zysk 300 zł. przenosi, mają być pociągnięte do opodatkowania za piérwszy tysiąc zł. w trzech dziesiątych, za drugi tysiąc zł. w pięciu dziesiątych, a dopiéro za dalsze kwoty w całości.

§. 4.

Te stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze, jakoteż kasy zaliczkowe, do których §. 1. tego prawa ma miéć zastósowanie, są wolne od podatku zarobkowego.

§. 5.

Wymienione w §. 1. stowarzyszenia i kasy zaliczkowe, obowiązane są corocznie, najpóźniéj w 14 dni po odbytém ogólném zgromadzeniu, jednak w każdym razie do 30. czerwca każdego roku, wnieść do władzy podatkowéj I. instancyi fasyą z osiągniętego czystego zysku w roku ubiegłym.

Do fasyi dołączyć należy zupełny bilans i zatwierdzone w myśl statutu przez walne zgromadzenie lub inne do tego umocowane organa zamknięcie rachunkowe i sprawozdanie z czynności.

Nowo założone stowarzyszenia, albo kasy zaliczkowe winne przedkładać władzom podatkowym swoje statuty. Przy tychże nie będzie się uskuteczniać prowizorycznego wymiaru podatku dochodowego, ale należy wymierzać podatek na podstawie fasyi podług alinei 1.

§. 6.

Wszelkie inne obecnie istniejące prawne postanowienia o podatku dochodowym pozostają w niezmiennéj mocy.

§. 7.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem jéj ogłoszenia i ma już być zastósowaną na wymiar podatku na rok 1880., wszelako nie za lata poprzednie.

§. 8.

Wykonanie téj ustawy poleca się ministrowi skarbu.

We Wiédniu, dnia 27. grudnia 1880.

Franciszek Józef *w. r.*

Taaffe *w. r.* ***Dunajewski*** *w. r.*

Z porównania niniejszego obowiązującego tekstu ustawy z projektem komisyjnym z 10. marca z. r. (p. „Związek“ 1880. nr. 6.) widoczna, że zachodzi tylko zmiana co do dodanéj alinei f.) do §. 2. II. na wniosek dr. Adamka młodszego w pełnéj Izbie dnia 19. marca z. r.

Dyskusya nad tą ustawą w Izbie deputowanych dnia 16. grudnia z. r. nie przedstawia wiele ciekawych szczegółów, z wyjątkiem podanych przez nas wiadomości w ostatnim zeszłorocznym naszym numerze.

Podajemy jedynie w dosłownem tłumaczeniu przemówienie J. E. p. ministra Dunajewskiego, które na przyszłość ma dla nas znaczenie.

Przemówienie to brzmi według dosłownego ze stenografowanych protokołów tłumaczenia:

„Stwierdzam, że rząd przychyla się do wniosków komisyi i z nimi się zgadza (Brawo! z prawéj strony). Nie można zapoznać, że trudności za sobą pociągnie okoliczność, iż ustawa, która już na r. 1880. łagodniejsze postanowienia wprowadza, w najlepszym razie dopiéro z końcem grudnia 1880. moc obowiązującą otrzymać zdoła.

„Ponieważ rząd nie może oprzeć się przekonaniu, że projektowane tu prawne postanowienia, jeżeli się nie mylę, wszystkie stronnictwa téj Wysokiéj Izby uważają jako odpowiedne, a pod względem ekonomicznym, jako pożyteczne — przeto sądzi rząd, iż życzeniu temu trudności stawiać nie może, lecz pomimo wielu niedogodności w techniczném przeprowadzeniu z ustawą tą zgodzić się musi (Brawo! z prawéj strony).

„Wszakże musi sobie rząd pozwolić, pewne zastrzeżenia uczynić. Wiadomo, że ustawy o podatku zarobkowym i dochodowym, jedna z r. 1812., druga z r. 1849. tylko z trudnością zastósować można na te nowe, podówczas zupełnie nieznane ekonomiczne organizmy, jakie się ze stowarzyszeń ukształtowały. Musi więc rząd zastrzec sobie możność przedłożenia w swoim czasie nowych prawnych postanowień co do podstaw opodatkowania stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

„Co się zaś tyczy zapytania, względnie polecenia mowcy poprzedniego *) to rzeczyiście jedno robotnicze

*) Dep. Mauthner, który mówił o przeciążeniu podatkowém jednego stowarzyszenia we Wiédniu w Fünfhaus.

stowarzyszenie spożywcze udało się do mnie z prośbą, użalając się na przeciążenie i ucisk podatkowy wykazując, że runąć by musiało, gdyby podatek opłacać miało w téj wysokości, w jakiéj wymierzony *(angedroht)* został. Przy najlepszych chęciach i gotowości do ustępstw, do jakich skłonnym się czuję ze stanowiska władzy skarbowéj w obec takiego życzenia — przyzna mi jednak szanowny mowca, że rzecz ta w departamentach należycie musi być opracowaną, nim na to odpowiedziećby można. Upraszam jednak przyjąć zapewnienie, że minister skarbu usiłować będzie na podstawie istniejących ustaw prośbę taką uwzględnić, i że mu na najlepszych chęciach zbywać nie będzie.“ (Brawo! z prawéj strony.)

Z przemówienia tego dwa ustępy są dla nas ważne:

jeden, że minister, względnie rząd ustawy obecnéj nie uważa za zupełnie odpowiedną i myśli o innéj lepszéj;

a powtóre zapewnił nas minister skarbu, że rekursy i prośby nasze podatkowe, ile możności, korzystnie dla nas poleci załatwiać.

Co do piérwszego ustępu, to trudno, nim się ustawa wżyje, wykazać jéj braki. O zaletach jéj tu nie mówimy, bo zastanawialiśmy się nad tém szczegółowo w numerze 6. „Związku“ z r. 1880. Wadą ustawy, którą na piérwszy rzut oka widzimy, jest protegowanie czeskich kas kontrybucyjnych i pomimo liberalnego na pozór brzmienia §. 1., trudności, jakie nasuwa ten paragraf w zastósowaniu do spółek magazynowych, produkcyjnych — a nawet spożywczych. Na razie jednak słabych stron i możliwych wątpliwości w ustawie wyszukiwać się boimy, aby (mówimy to oparci na doświadczeniu) nie pouczać naszych władz skarbowych, jakby wbrew intencyom Izby, a nawet ministra skarbu udaremnić korzyści, z téj ustawy wynikające.

Nadmieniamy jedynie, że korzyści tu są przeważnie dla młodszych, mniejszych, a na ludność wiejską lub inteligencyą obliczonych stowarzyszeń.

Stowarzyszenia, których klientela przeważnie składa się z kupców i rzemieślników, będą na mocy nowéj ustawy o wiele wyższe opłacać podatki, niż dawniéj.

Nie kierujemy się jednak egoistycznymi pobudkami i ze względu na młodsze i dla ludu wiejskiego przeznaczone spółki, cieszymy się z nowéj ustawy — jak również z zapowiedzi p. ministra, że wkrótce jeszcze lepszéj ustawy spodziéwać się możemy. W każdym razie łatwiéj teraz będzie rządowi przyrzeczenia dotrzymać, bo już raz wyłom został zrobiony: nowa ustawa słusznie opodatkowuje dochód czysty nie brutto, przyznaje progresyą korzystną dla młodszych instytucyi, i znosi prowizoryczne wymiary — uśmierca zatém najulubieńsze twory fiskalnéj biurokracyi.

Drugi punkt, który w przemówieniu p. ministra skarbu podnieśliśmy, jest zapewnienie nas, że wkrótce skończy się „wojna z władzami skarbowemi“ — co daj Boże! byle obecny minister jeszcze choć jakiś czas „pokojowo“ usposabiał podwładnych swych urzędników.

W wykonaniu §. 4. i 7. ustawy powyższéj należy się nam zwrot już (prawie wszędzie) zapłaconego podatku zarobkowego za r. 1880., a w myśl §. 7. powinien wymiar podatku dochodowego na r. 1880. nastąpić według §. 2. i 3. niniejszéj ustawy.

Dla tego téż dołączamy:

a) wrór podania o zwrot podatku zarobkowego, zapłaconego za r. 1880.

„Wolne od stempla p. t. 44.q.

Do Prześwietnéj c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu

we Lwowie.

W myśl §. 4. ustawy z dnia 27. grudnia 1880. Dz. p. p 151. wolne są od podatku zarobkowego stowarzyszenia, wskazane w §. 1. téjże ustawy. Według §. 67. załączonego statutu naszego ⁄. ustawa niniejsza ma do nas zastósowanie i dla tego upraszamy:

1.) Prześwietna c. k. kr. Dyrekcya Skarbu raczy nam podatek zarobkowy w myśl §. 7. niniejszéj ustawy od początku r. 1880. odpisać.

Ponieważ jednak podatek zarobkowy za r. 1880 już zapłaciliśmy, a mianowicie:

dnia 15. stycznia	1880.	do art. 276	. . .	zł. 20.29
„ 5. lipca	1880.	„ „ 4315	. . .	„ 20.27
			Suma . .	zł. 40.56

przeto:

2.) Prześwietna c. k. kr. Dyrekcya Skarbu raczy c. k. urzędowi podatkowemu polecić, aby kwota powyższa 40 zł. 56 ct. zwróconą nam została.“

b) Wzór fasyi do podatku dochodowego:

„Do Świetnéj c. k. Adm. Podatku *)

w miejscu.

Niniejszém mamy zaszczyt przedłożyć fasyą dochodów na rok 1880.
na podstawie bilansu z roku 1879.
i po myśli ustawy z 27. gr. 1880.
nr. 151. Dz. p. p.

Buchhalterycznie obliczony**) ⁄. zysk:
z r. 1879 (§. 2. I. al. 1) 12.060.57

Uw. 1.) W zysku tym mieszczą się: dywidenda i tantiemy, wypłacone z tegoż zysku uchwałą Walnego Zgromadzenia 14. mar. 1880. (§. 2. I. al. 2);

2.) Nie użyto z dochodu nic na cele wskazane §. 2. I. al. 3 a—e;

*) Na prowincyi do c. k. Starostwa.

**) Dołączyć zamknięcie rachunkowe i sprawozdanie za r. 1879.

Natomiast *wyłącza* się z czystego zysku straty z r. 1879. (§. 2. I. al. 4) 722.83
Zostaje . 11.337.74

Daléj wyłącza się zysk przeniesiony z r. 1878. (§. 2. II. a.) . . . . , , . 100.—
Zostaje . . 11.237.74

I dochód z realności Tow. (§. 2. II. b.) 120.32
Pozostaje do opodatkowania . . 11.117.42

Pozycye wskazane w §. 2. II. c—d wyłączone już są z czystego zysku, bilansem wykazanego.

Według §. 3. al. 2. powyższéj ustawy obliczenie podatku jest następujące:

1.000 zł.	$^{3}/_{10}$ 5%owego ordynaryum	. .	15.—
1.000 zł.	$^{5}/_{10}$ 5% „ „	. .	25.—
9.117 zł. 42 ct.	$^{10}/_{10}$ 5% „ „	. .	455.87
	Suma	. .	495.87
Extraordinarium			495.87
	Suma	. .	991.84

Do tego dodatek: krajowy, indemnizacyjny i inne."

Ustawa

z dnia 27. grudnia 1880. w sprawie

rozszérzenia postanowień ustawy z dnia 21. maja 1873. (Dz. p. p. l. 87.) o ulgach, przysługujących stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym, założonym w myśl ustawy z 9. kwietnia 1873. (Dz. p. p. l. 70.), pod względem należytości stemplowych i bezpośrednich — także i na inne stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze i kasy zaliczkowe. (Dz. p. p. l. 1. ex 1881.)

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam, co następuje:

§. 1

Postanowienia ustawy z dnia 21. maja 1873 (Dz. p. p. l. 87.) w ulgach, przysługujących stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym, założonym w myśl ustawy z 9. kwietnia 1873. (Dz. p. p. l. 70.) pod względem należytości stemplowych i bezpośrednich — mają mieć zastosowanie także i do tych stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych i kas zaliczkowych, które wymienione są §. 1. ustawy z dnia 27. grudnia 1880. (Dz. p. p. l. 151.) w sprawie zmian w ustawach i przepisach o podatku zarobkowym i dochodowym w zastosowaniu ich do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych i kas zaliczkowych.

ś. 2.

Od 1. stycznia 1880. wolne są wymienione w §. 1. stowarzyszenia i kasy zaliczkowe co do majątku ruchomego od ekwiwalentu należytościowego, i podlegają co do majątku nieruchomego ekwiwalentowi należytościowemu w wysokości $1^{1}/_{2}$ procent z dodatkiem od wartości.

§. 3.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jéj ogłoszenia. Wykonanie jéj porucza się ministrowi skarbu.

We Wiédniu, dnia 27. grudnia 1880.

Franciszek Józef w. r.

Taaffe w. r. *Dunajewski w. r.*

Ósmy zjazd

delegatów ogólnego Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Austryi.

(U). Zjazd stowarzyszeń austryacko-niemiecki odbył się w Komotau w dniach 11. i 12. października z. r. pod prezydencyą Gustawa Portheim ze Smichowa. Ów „ogólno-austryacki" Związek reprezentowany był przez 44 stowarzyszeń i 1 związek filialny. Nie mamy powodu zazdrościć zjazdowi temu ani „austryackości", ani liczby reprezentantów, ani wreszcie faktu, że dał się użyć za narzędzie do agitacyi przeciw rządowi. Na wstępie sprawozdania swego podniósł patron p. Herman Ziller z naciskiem, że zjazd zwołany został do Czech głównie z tego powodu, aby uciskowi grożącemu „Deutschtumowi" przeciwstawić jedność i zgodę wszystkich „niemieckich" prowincyi w Austryi, podniósł patron z naciskiem, że usposobienie dzisiejszego rządu jest dla stowarzyszeń nieprzyjaźne, a nawet wrogie.

Nie mamy zamiaru kruszyć kopii w obronie rządu, który z nieprzyjaciółmi swoimi niechaj sobie sam radzi, jak umie, zwracamy wszelako uwagę czytelników na oświadczenie ministra Dunajewskiego w zeszłym miesiącu przy obradach nad ustawą podatkową dla stowarzyszeń, które dowodzi, czy i o ile drugie twierdzenie pana Zillera jest uzasadnione.

W dalszym ciągu sprawozdania swego użala się patron na brak solidarności między stowarzyszeniami, na zaniedbywanie wzajemnych interesów, twierdząc, że znaczna ich część nie troszczy się wcale o to, co w około nich się dzieje, skutkiem czego wyradza się w szérszych kołach niechęć ku stowarzyszeniom, któréj właściwemi powodami są zagrożone interesy wielkich instytucyi lub wpływowych osobistości, dla których najmniejsze przez pojedyncze stowarzyszenia popełniane błędy lub nadużycia są dostateczną bronią przeciw saméj idei stowarzyszeń.

Sprawozdanie zamyka patron gorącém wezwaniem do obrony zagrożonych interesów stowarzyszeń i „niemieckiego narodu".

Z porządku dziennego zatwierdziło Zgromadzenie rachunki Wydziału Związku.

3. punkt porządku dzienn. stanowiła następująca jednogłośna uchwała:

„Uważa się za niezbędne, aby rozróżniano ściśle stanowisko Dyrekcyi (jako organu wykonawczego) od stano-„wiska rady zawiadowczéj (jako organu kontrolującego). Po-„mijanie tych różnic naraża stowarzyszenia na wielkie nie-„bezpieczeństwa".

4tym punktem były rozmaite uchwały w sprawach podatkowych, w których zjazd stwierdził, że obstaje w téj mierze przy uchwałach poprzedniego zjazdu, poleca patronowi i Wydziałowi wniesienie petycyi do ministerstwa i Rady państwa, wzywającéj piérwsze do cofnięcia projektu ustawy podatkowéj,*) a drugą do odrzucenia ustawy w téj formie, w jakiéj ją rząd przedłożył, wreszcie uchwalono rezolucyą, zaznaczającą, że rzeczona ustawa nie odpowiada interesom towarzystw spożywczych.

W czasie przerwy wysłał przewodniczący telegramy do Schultzego-Delitsch i do kongresu banków ludowych w Bolonii.

Dalszym ciągiem obrad były następujące uchwały:

Punkt 5.: 1. „Stowarzyszenia zaliczkowe i kredytowe „według systemu Schultzego-Delitsch są, po należytém uregu„lowaniu terminów płatności, dostateczne do zaspokojenia „kredytu dla rolników“.

2. „Zaleca sie zatém rolnikom, ażeby tego rodzaju „stowarzyszenia zakładali, lub do istniejących już przystę„pywali.

3. „Natomiast uważa Zjazd rozpowszechnione między „rolnikami mniemanie, jakoby społeczeństwo miało obo„wiązek, a choćby tylko możność wytwarzać im, bez ich „współudziału, kredyt obrotowy i to pod jak najkorzystniéj„szymi warunkami, jako zupełnie nie właściwe i szkodliwe.“

Punkt 6. „Uchwałę w sprawie wniosku wiedeńskiego „Stowarzyseznia kredytowgo „Union“ odracza sie do najbliż„szego zjazdu“

Wniosek „Union“ opiéwa:

1. „Stowarzyszenia zaliczkowe i kredytowe według systemu „Schultzego-Delitsch nie mogą z powodu swéj organizacyi „zaspokoić potrzeb kredytu realnego swoich członków“.

2. „Poleca się zatém zaliczkowym i kredytowym stowa„rzyszeniom, ażeby na przyszłość nie udzielały pożyczek hipo„tecznych, a względnie wycofały się jak najspieszniej z in„teresów tego rodzaju“.

Punkt 7. „Zaleca się towarzystwom zaliczkowym i kre„dytowym, które na większe rozmiary interesy prowadzą, „tworzenie funduszu ubezpieczenia, do którego tworzenia „przyczyniać się winni członkowie w stosunku do uzyska„nego kredytu. Fundusz ten ma chronić fundusz rezerwowy „i udziały od odpisywania na wypadek strat“.

„Na wypadek tworzenia tego funduszu należałoby za„mieścić w statucie postanowienie, że wyższa jak 6—7 pro„centowa dywidenda tąk długo wymierzaną nie będzie, dopóki „fundusz ubezpieczenia należytéj nie osiągnie wysokości“.

Uchwałę co do tego wniosku odroczono do najbliższego zjazdu.

Piérwszym punktem porządku dziennego dnia 12. października 1880. były wybory do wydziału Związku, składającego się z 21 wybranych reprezentantów i 2, którzy z mocy statutu do wydziału należą. Wydział ten ukonstytuowawszy się wybrał przewodniczącym Gustawa Portheima, Karola Wrabeca sekretarzem, a Häuslera, Dra Hanischa, Krena i Wrabeca człokami ściślejszego wydziału.

*) Uchwalonéj, jak wiadomo, w myśl uchwał Izby wyższéj.

Następnie uchwalono zwołać zjazd następny do Ischl, w piérwszéj połowie września p. r.

Punkt 10. Wniosek patronatu:

„Uważa się za niegodne z duchem stowarzyszeń:

1. „Unormowanie praw członków do głosowania w miarę „wysokości, albo liczby udziałów“; 2. „ograniczanie a tém „bardziéj zaprzeczanie praw głosowania na walnych zgroma„dzeniach członkom w czasie, kiedy członek prawnie być „nim nie przestał.“ Wywiązana nad tymi wnioskami dyskusya okazała wielką różnicę zapatrywań, jednakowoż oba wnioski przyjęte zostały.

Punkt 11. i ostatni, stanowiła dyskusya nad wnioskiem ogólnéj kasy zaliczkowéj wiedeńskiéj: „zjazd uważa „odmawianie praw do udziału wpłaconego członkom, którzy „zobowiązaniom statutów zadość nie uczynili i za to ze sto„warzyszenia wykluczeni zostali, jako przeciwne ustawie „o stowarzyszeniach“. Wniosek przyjęto, wstawiając zamiast słów: „ustawie o stowarzyszeniach“ — „duchowi stowarzyszeń“.

Na tém zamknięto Zjazd, po zwykłych wzajemnych komplimentach.

Sprawozdanie z lustracyi Towarzystwa zaliczkowego w Radomyślu.

W skutek polecenia z dnia 28go listopada b. r. udałem się do Radomyśla na poufną naradę w sprawie tamtéjszego Towarzystwa zaliczkowego.

Pan Dr. Lipowski zażądał, abym przed Zebraniem przejrzał rachunki i księgi Towarzystwa, co w kilku godzinach uskuteczniłem, i odnośne zestawienie załączam, nadmieniając, że zgodne jest z rzeczywistością, a cała rachunkowość sumiennie, skropulatnie i z wielką ofiarnością Dra Lipowskiego prowadzona.

Na poufném zebraniu komisya kontrolująca trutynowała rachunki, a bardzo szczegółowo badała rachunek dłużników i odnośne skrypta i weksle, i nie znalazła żadnéj pozycyi nie tylko nie pewnéj, ale choćby najmniéj wątpliwéj.

Następnie zastanawiano się nad przyczynami zastoju Towarzystwa, a jako główną uznano brak dobréj woli ze strony miejscowéj inteligencyi w zajmywaniu się interesami Towarzystwa, i wadliwości obowiązującego statutu, w którym mieści się wiele formalności utrudniających działanie dyrekcyi, i odstręczających od przyjęcia obowiązków dyrektora. Wprowadzonych jest 15 osób, jako dyrektorów, ich zastępców, członków Rady zawiadowczéj i tychże zastępców, tak, że z całéj inteligencyi Radomyśla i najbliższéj okolicy, trudno złożyć tak skomplikowany, a ciężki organizm.

Jako zaradczy środek piérwszy zobowiązali się obecni popiérać Towarzystwo, co do drugiego doradzałem wspólnie

z Dr. Lipowskim zmianę statutu w kierunku ułatwiającym działanie dyrekcyi i zastosowania go do miejscowych stosunków, nawet z uchybieniem teoryi o organizacyi towarzystw.

Cel, jaki miał Dr. Lipowski, prosząc Wielmożnego Patrona o przysłanie delegata na to zebranie był: przedstawienie zgromadzonym przez osobistość kompetentną stanu Towarzystwa, obznajomienie z takowym Patronatu i przedstawienie mu potrzeby wyrobienia kredytu dla Towarzystwa

Jako obeznany obecnie dokładnie ze stanem Towarzystwa, wnoszę o wyjednanie mu kredytu w Towarzystwie zaliczkowém we Lwowie na skrypt notaryalny do wysokości 1000. zł. i tytułem reeskontu weksli 1000. zł. razem do wysokości 2000. zł.

W Dąbrowie, dnia 9. grudnia 1880.

Adolf Kukiel.

Ruch stowarzyszeń.

Kandydatów na lustratorów poleca Redakcya „Związku“: Dla okręgu I.: Bednarski Wojciech z Podgórza; dla okręgu II.: Biechoński Wojciech, Skrzyński Aleksander z Nowego Sącza, lub Smolka Władysław z Gorlic; dla okręgu III.: Kukiel Adolf z Dąbrowy; dla okręgu IV.: Ritterschild Mieczysław z Przemyśla; dla okręgu V.: Dr. Maly Karol ze Lwowa; dla okręgu VI.: Lang Jan ze Sambora; dla okręgu VII.: Dr. Maromorosz Kajetan z Kołomyji, lub Urban Józef ze Stanisławowa; dla okręgu VIII.: Kukawski Rajmund ze Zbaraża, lub Kornberger Adolf z Rohatyn.

Towarzystwu zaliczkowemu we Lwowie następujące towarzystwa zostały winne z dniem 31. grudnia 1880:

a) na skrypta:

Lwów Tow. handlu skór 1.301·26; Lwów Tow. spożywcze 3.664·75; Lwów I. Związkowa drukarnia 4.909·53. Nowy Sącz kasa zaliczkowa 134·26. Rozdół Tow. zaliczkowe 5.433·22 — razem 15.443·02.

b) na weksle:

Bialsko-Bielskie Tow. zalicz. „Wz. Pom.“ 6.000 zł.; Bircza Tow. zal. 4.390; Bochnia Tow. zal. 2.700; Bóbrka Tow. zal. 1.970; Cieszanów Tow. zal. 2.000; Dąbrowa Tow. zal. 3.000; Delatyn Tow. zal. 800; Gliniany Tow. zal. 3.750; Jaryczów Tow. zal. 950; Kałusz Tow. zal. 3.000; Kańczuga Tow. zal. 450; Krakowiec Tow. zal. 1.250; Krościenko Tow. zal. 1.000; Limanowa 2.775; Lwów Tow. przemysłowe 7.200; Lwów Spółka stolarzy 1.640; Lwów Tow. urzędn. pocztowych 5.300; Lwów Zakład zastawn. i kredytowy 2.510; Lwów Tow. spożywcze 2.579·50; Lwów Tow. handlu skór 100; Oświęcim Tow. oszcz. i pożyczek 1.800; Podgórze „Wz. Pom.“ Stow. oszcz. i pożyczek 3.000; Rohatyn Tow. zal. 1.600; Sądowa Wisznia kasa zal. „Nadzieja“ 600; Sieniowa Tow. zalicz. 2.500; Skałat Tow. zal. „Praca“ 900; Szczérzec Tow. kasy zal. 1.300; Zakliczyn Tow. zal. 800 i Zbaraż Tow. zal. 2.400 zł. — razem na weksle 68.264·50.

c) żyro-obligo:

Lwów Tow. przemysłowe 2.500 zł.; Tow. spożywcze 1.000; Spółka stolarzy 365; I. Związkowa druk. 2.488 zł. — Razem żyro-obl. 6.353 zł. Ogółem 32 towarzystw winno z dniem 31. grudnia 1880 90.060·52.

Oprócz tego w ciągu roku korzystały z kredytu w Tow. zaliczkowém lwowskiém, Towarzystwa: w Białéj, Cieszynie, Gorlicach, Kołomyji, Mościskach, Sokalu, Stryju, Tarnowie i Tyśmienicy, które jednak przed dniem 31 grudnia 1880. wyrównały swoje rachunki, a zatém w ciągu roku 1880. korzystało z kredytu w Tow. zaliczkowém lwowskiém 41 towarzystw.

W Towarzystwie zaliczkowém lwowskiém czytamy następujące ogłoszenie:

Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie
Stow. zarejestr. z nieogran. poręką

dla zasady

przyjmuje tylko weksle z **polskim** tekstem:

Wzór wekslu własnego:

We Lwowie, dnia *12 stycznia 1881.* Na *100 zł. w. a.*

Za trzy miesiące zapłac$\frac{\textit{ę}}{\textit{imy}}$ za ten *własny* Weksel na zlecenie *Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie stow. zarej. z nieogr. poręką* sume

Stu Złotych wal. austr.

wartość *otrzymaną* wstaw$\frac{\textit{ię}}{\textit{imy}}$ na rachunek *bez* zawiadomienia.

Jan Janowski.
(Stanisław Stanisławski.)

Wzór wekslu ciągnionego 1. strona:

We Lwowie, dnia *12. stycznia 1881.* Na *100 zł. w. a.*

Za trzy miesiące zapłac *isz Pan* za ten *jedyny* Weksel na zlecenie *moje własne* sumę

Stu Złotych wal. austr.

wartość *otrzymaną* wstaw *isz* na rachunek *bez* zawiadomienia.

Pan Stanisław Stanisławski *we Lwowie.* — *Jan Janowski.* *Stanisław Stanisławski.*

2. strona wekslu ciągnionego:

Jan Janowski

Kazimiérz Kazimierzowski

Za mnie na zlecenie Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, stow. zarej. z niegr. poręką.
We Lwowie, d. 12. stycznia 1881.
Wojciech Wojciechowski.

Stowarzyszenie pożyczkowe „Praca i oszczędność“ w Jordanowie zostało wpisaném do rejestru stowarzyszeń przy krakowskim c. k. Sądzie krajowym na podstawie uchwały z dnia 5. listopada 1880. l. 28087.

Towarzystwo produkcyjne krawców w Cieszynie otrzymało medal bronzowy od c. k. ministerstwa handlu za wyroby na zeszłoroczněj wystawie cieszyńskiej.

Praktyczny podręcznik do obliczania procentów opracował A. N. Lwów 1881. Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego. Książeczkę tę, nader potrzebną, ze wszech miar polecić możemy naszym stowarzyszeniom. Układ jéj, ilość przykładów i praktyczne wskazówki przy obliczaniu odsetek usuwają wszelkie trudności przy tym rachunku i dla tego powinno każde stowarzyszenie książeczkę tę sobie sprawić. Zwracamy szczególnie uwagę: na tabelę (str. 9), która wskazuje, ile dni bieży weksel z terminem płatności po 1, 2, 3, 6 i t. d miesiącach — na tabelę (str. 10—13), wykazująca ilość dni między oznaczonym terminem a końcem i początkiem półrocza, lub roku licząc rok 365, albo 360 dni — na sposób obliczania liczb procentowych (str. 15) i na tablicę (str. 16) stałych dzielników — wreście na tablicę procentową (str 32—39) dla 100 złotych za 1—180 dni w granicach $^1/_4$ % do 10%. — Wydaje nam się, że takie podanie treści zachęci wszystkie nasze stowarzyszenia do zastąpienia podobnych obcych książek powyżéj zaleconą polską książkę, której cena wynosi 80 ct. w. a.

Towarzystwo zaliczkowe rolne we Lwowie. Rada Nadzorcza Towarzystwa zaliczkowego rolnego we Lwowie postanowiła zwołać do Lwowa na dzień 1. lutego b. r. nadzwyczajne ogólne Zgromadzenie członków. Na porządku dziennym tegoż Zgromadzenia umieszczone będą nastepujące sprawy: 1.) Sprawozdanie Dyrekcyi. 2.) Sprawozdanie komisyi kontrolującéj z wnioskiem o udzielenie absolutoryum. 3.) Sprawozdanie Rady Nadzorczéj. 4.) Kwestya rozwiązania Stowarzyszenia wmyśl §. 74. l. 1. statutu. 5.) Ewentualny wybór komitetu likwidacyjnego, lub nowéj Dyrekcyi i Rady Nadzorczéj.

Czwarty punkt porządku dziennego obudzić gotów zdziwienie, zwłaszcza kto stowarzyszenie to sądzićby chciał z ogłoszonych jedynie pięciu zamknięć rachunkowych. Stowarzyszenie to założone w roku 1874. na miesiąc przed Towarzystwem Wzajemnego kredytu w Krakowie — rokowało jak najlepzzą przyszłość. Założone i przeznaczone dla właścicieli i dzierżawców większéj własności ziemskiéj, miało skupić bądź co bądź najinteligentniejszą i najmajętniejszą — a ostatecznie i zdrowego kredytu najwięcéj potrzebującą klasę społeczną. Moralnie zaś przez skład Dyrekcyi i pomieszczenie połączone z instytucyą najpoważniejszą i najmajętniejszą w kraju, a przeznaczoną tylko dla własności większéj, budziło słuszną nadzieję, że pod jéj protektoratem rozwinie się i wzmoże tak, iż z czasem zjednoczy wszystkich członków Towarzystwa kredytowego ziemskiego, t. j. mniéj więcéj całe obywatelstwo ziemskie — i stanie się jedynie najtańszém i najsposobniejszém źródłem kredytu osobistego dla téj warstwy społecznéj. Jak słusznie spodziewać się należało, że ziemia nasza nie obdłuży się w granicach, w których ciężar hipoteczny jéj nie gubi, nigdzie indziéj oprócz w Towarzystwie kredytowém ziemskiém, tak spodziewać się należało, że dobre weksle właścicieli ziemskich nie powinny się z czasem nigdzie znajdywać, tylko w Towarzystwie zaliczkowém rolném. Nadzieja piérwsza zawiodła dawniéj, nim jeszcze powstało Towarzystwo zaliczkowe rolne, a druga mogła tylko powstać u tych, których nie zraził zawód piérwszy. Co zaś na téj drodze da się zdziałać i ile waży stosunek takiéj instytucyi z pokrewną jéj, a silną — dowodzi Towarzystwo Wzajemnego kredytu w Krakowie, które po koniec r. 1879. wyprzedziło swą starszą siostrzycę w blizko dwanaście razy w kwocie członkom zakredytowanéj, a które obecnie zniżyło stopę procentową na 6 od sta, podczas gdy Towarzystwo rolne pożycza rolnikom jeszcze na 9%!...

Choć więc na oko bilanse Towarzystwa rolnego nie są tak złe, aby nasuwały potrzebę likwidacyi, to w porównaniu z tém, jakie być powinny, rzeczywiście okazują stowarzyszenie, jako niepotrzebnie istniejące.

A gdzie szukać przyczyny tego zjawiska? Oto prowadziło się interes zanadto familijnie, nie myślano o celach, do jakich z natury swéj instytucya ta dążyć była winna, skąpiono jednego pokoiku na biuro osobne, drobnych kwot na opłacenie potrzebnych urzędników — a wszystko z obawy, aby za wiele nie mieć ambarasu. Teraz zaś, gdy nie żyje założyciel i jedyny kierownik tego towarzystewka — który jeszcze jedyny nie chciał się wyprzeć dziecięcia, wśród takich nadziei zrodzonego — teraz biédneńkie zostało bez opieki! Chcą się go jak najprędzéj pozbyć, bo prowadzić je mogą tylko Dyrektorowie Towarzystwa kredytowego ziemskiego — a ci i tak już są — przeciążeni pracą! Dla tego najlepiéj członkowie zrobią, gdy uchwalą likwidacyą — wszak mamy Wzajemny kredyt krakowski — a zresztą są banki — są jeszcze, pomimo ustawy o lichwie — i żydki!

Bilanse stowarzyszeń zarobkowych za rok 1880.

Lwów. Towarzystwo zaliczkowe. Rachunek strat i zysków. Straty. Odsetki za rok następny pobrane: 5.570 60; koszta ruchomości i urządzenia: 171·67; koszta administracyi: 9.328 08; zaliczki procesowe: 160·29; czysty zysk z roku 1880: 14.603·14. Razem: 29.833·78. Zyski. Saldo odsetek: 23.374 92; odsetki na rok następny wypłacone: 10·23; odsetki za rok ubiegły należne (zwłoki): 5.031·83; zysk z nieruchomości: 1.415·10; z zaliczek procesowych: 1·70. Razem: 29.833·78. Bilans. Stan czynny: Pożyczki: 505 844·56; odsetki na rok następny wypłacone: 10·23; odsetki za rok ubiegły należne (zwłoki): 5.031·83; koszta ruchomości i urządzenia: 1.545·03; koszta administracyi: 3.828·50; wartość nieruchomości: 40.846·74; zapas druków: 300·—; zaliczki procesowe: 1.404·73; zaliczki notaryalne: 36·09; lokacye gotówki: 300·—; gótówka: 761·12. Razem: 559.908·83. Stan bierny. Udziały: 120.663.24; wkładki na rachunek bieżący: 376.432·25; wierzyciele wekslowi: 13.002·—; odsetki za rok następny pobrane: 5.570 60; fundusz rezerwowy: 12.516·43; długi hipoteczne: 16.935·59; zaliczki procesowe: 185·58; czysty zysk z roku 1880.: 14 603·14. Razem: 5559.908·83. Ogólny ruch kasowy: 4,170.641·82. Liczba członków: 1.798.

Administracya „Związku“

uprasza P. T. Prenumeratorów, zalegających z należytością za rok 1880., aby do końca bieżącego miesiąca rachunki wyrównali — gdyż w przeciwnym razie przestaniemy Im „Związek“ wysélać.

Zarazem upraszamy o wczesne odnowienie prenumeraty na rok 1881. celem uregulowania nakładu.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.